

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Nejvýznamnější důlní díla na Kladensku II

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0950
Kódování materiálu	VY_32_INOVACE_dej2_uhl05
Označení materiálu	uhl05_doly2.pdf
Název školy	Gymnázium Kladno
Autor	PaedDr. Zuzana Vlčková
Anotace	Výukový materiál určený pro výklad i pro samostatnou práci žáků zaměřený na bližší seznámení žáků s historií těžby uhlí na Kladensku jako významného fenoménu celkového rozvoje města.
Předmět	Dějepis
Tematická oblast	Těžba uhlí na Kladensku
Téma	Nejvýznamnější důlní díla na Kladensku II
Očekávané výstupy	Žák umí pojmenovat významná důlní díla, umí je na mapě Kladenska. Vysvětlí jejich význam pro rozvoj města v 19. a 20. století.
Klíčová slova	Těžební společnost, důl, hloubení, těžba
Druh učebního materiálu	Dokument určený pro samostatnou práci žáků
Ročník	6 - 9
Cílová skupina	Nižší stupeň osmiletého gymnázia, druhý stupeň základní školy
Ověřeno	27. 05. 2014, 04
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora	
Literatura:	
[1] KOLEKTIV AUTORŮ. <i>DOBÝVÁNÍ UHLÍ NA KLADENSKU: (historie kladensko-slánsko-rakovnické pánve)</i> . Ostrava: OKD, a.s., Ostrava, 2006.	
[2] SEIFERT, Josef a Jiří KOVAŘÍK. <i>Doly, hutě a Kladno</i> . Kladno: Statutární město Kladno, 2013.2	
[3] SEIFERT, Josef. <i>Konec kladenského uhelného revíru</i> . Libušín, 2002.	
[4] MAKARIUS, Roman. <i>Z dějin královské, císařské a státní báňské správy</i> . Ostrava: Montanex, 2004.	

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Nejvýznamnější důlní díla na Kladensku II.

Kladenský revír zhruba sahá na západě od bývalého Dolu Jaroslav v Tuchlovicích na jihovýchod k původnímu výchozu uhelné sloje ve Vrapicích.

Těžba se na Kladensku začala výrazně rozvíjet od poloviny 19. století, kdy byly vytvořeny majetkově silné těžařské společnosti (Společnost buštěhradské dráhy, Společnost státní dráhy, Pražská železářská společnost, Mirošoviccko-libušínsko-svatoňovická společnost).

Všechna důlní díla na Kladensku mají svou historii (bylo jich 137) a s některými jejich názvy se dodnes setkáváme v názvech ulic, městských částí a pomístních názvech.

Pokud byla těžba na dole definitivně ukončena, většinou byl důl zasypán a těžní věž stržena. Na místech uzavřených kladenských dolů jsou postaveny nevysoké sloupky z bílých cihel, na nichž jsou umístěny tabulky s názvem dolu. Na tabulce je dále umístěn hornický znak „želízko a mlátek“ obrácený hlavou dolů, což vyjadřuje ukončení těžby.

Názvy uvedené v závorce jsou případné pozdější názvy dolů.

Důl Theodor

- patřil Společnosti státní dráhy
- hloubení započato v roce 1897
- těžba byla započata v roce 1902 a ukončena 1905
- později prostor dolu sloužil pro provoz Ústředních dílen, které sloužily i ostatním kladenským dolům
- pojmenován po prezidentovi správní rady Společnosti státní dráhy rytíři Theodoru z Taussigů
- nacházel se mezi obcemi Brandýsek a Pchery (lidově Na Krétě)

Důl Max (Prezident Beneš, Fierlinger II, Gottwald I)

- patřil Pražské železářské společnosti
- hloubení započato v roce 1888
- jáma měla dvě těžební oddělení
- v roce 1937 propojen s Dolem Mayrau, elektrický těžní stroj
- v roce 1970 spojeny Doly Max, Mayrau, Nejedlý III a těžba převedena na Nejedlý III
- poslední vůz uhlí byl vyvezen v roce 1980

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- pojmenován podle člena správní rady PŽS Maxe Egona Fürstenberga (lidově nazýván Maxovka)
- nacházel se asi 200 metrů od silnice Kladno Libušín

Důl František Josef (Prago, Zápotocký)

- patřil Společnosti buštěhradské dráhy
- těžba byla ukončena v roce 1990
- nacházel se na místě zvaném Na Vysokém nad částí Kladno-Dubí (lidově nazýván Francšachta)
- později k Dolu Zápotocký patřila také jáma Antonín IV – Josefská ve Vrapicích (těžba ukončena v roce 1967) a Důl Jan v Otovicích (těžba ukončena v roce 1965)

Jáma Prago I (Antonín I)

- hloubení započato v roce 1867
- důl se stal nejdůležitějším a nejvýtečnějším dolem společnosti
- mezi lety 1913 – 1918 byl přestavěn v duchu nejlepší dobové průmyslové architektury
- jedinečná příhradová těžní věž
- Jáma Tragy (Prago III, Antonín III)
- nedaleko jámy Prago I byla hloubena nová jáma
- pojmenována po členu správní rady společnosti JUDr. B. Tragho

Důl Ronna

- patřil Společnosti státní dráhy
- hloubení započato v roce 1882
- patřil k dolům s největšími uhelnými zásobami
- byl vybaven nejmodernější technikou
- postupně byl propojen s dalšími doly (Kübeck, Engerth, Barré a později lanovkou i s Dolem Theodor) a stal se nejvýznamnějším dolem Společnosti státní dráhy
- těžba byla ukončena v roce 1997
- pojmenován po řediteli Společnosti státní dráhy Antonínu Ronnovi
- nacházel se ve Švermově (Hnidousích) při silnici na Vinařice

Důl Mayrau

- patřil Pražské železářské společnosti
- hloubení započato v roce 1871, ale neúspěšně

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- nové hloubení započato v roce 1874 (zahájil je c.k. dvorní horní rada Gottfried Bacher) a hloubící práce vedl Ing. Jan Karlík (konstruktér tachografu)
- v roce 1877 byla nalezena sloj velké mocnosti
- pojmenován po předsedovi správní rady PŽS JUDr. Kajetánu Mayrovi, svobodném pánovi z Mayrau
- v roce 1884 vyhloubena 50 metrů od jámy Mayrau jáma Robert
- pojmenována po Florentinu Robertovi, spoluzakladateli PŽS
- v roce 1905 byl pro jámu Mayrau zakoupen parní těžní stroj značky Ringhoffer
- důl byl od roku 1971 součástí Dolu Kladno v Libušíně, později součástí akciové společnosti ČMD
- těžba byla ukončena v roce 1997
- byl to jeden z nejbohatších dolů na Kladensku
- nacházel se při silnici ze Švermova do Vinařic a dnes je hornickým skanzenem

Důl Wannieck (Generál Svoboda, Nejedlý II)

- patřil Pražské železářské společnosti
- jáma měla sloužit jako výdušná (větrací) pro Důl Schoeller
- hloubení bylo započato v roce 1914
- při hloubení byla použita železobetonová tvárnice výztuž
- na dole se začalo těžit až v roce 1930
- těžba byla ukončena v roce 1981
- pojmenován byl po předsedovi správní rady PŽS Friedrichu Wannieckovi (lidově byl nazýván Vaňkovka)
- nacházel se u Turyňského rybníka, u silnice Doksy – Srby

Důl Schoeller (Nejedlý, Klement Gottwald, Kladno)

Jáma Schoeller

- patřila Mirošovsko-libušínskému těžařstvu (později Mirošovsko-libušínsko-svatoňovické těžařstvo)
- hloubení zahájeno v roce 1899
- v roce 1905 byl důl prodán PŽS
- těžba byla ukončena v roce 2002
- pojmenován byl po členovi správní rady PŽS svobodném pánovi Gustavu Schoellerovi
- původní věž dolu se nachází při silnici z Kladna do Smečna

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jáma Nejedlý III

- mezi lety 1969 – 1972 vyhloubena nová jáma
- postaveny nové budovy a povrchové provozy, které měly sloužit i jiným, postupně uzavíraným dolům
- pro další pokračování těžby byla hloubena výdušná (větrací) jáma Nejedlý IV
- koncem roku 2001 došlo na Dole Schoeller k důlnímu neštěstí v důsledku vyhoření metanovýbušné směsi
- těžba byla i v důsledku této události ukončena v roce 2002

Důl Jaroslav (Tuchlovice, Nosek)

- patřil Pražské železářské společnosti, která odkoupila dolové míry o Mirošovsko-libušinsko-svatoňovického těžářstva
- hloubení bylo započato v roce 1941
- výdušná šachta Pustinka byla dokončena v roce 1954 a nacházela se poblíž hájovny Pustá Dobrá
- těžba byla započata v roce 1952, důl patřil mezi nejvýtěžnější doly na Kladensku
- těžba byla přenesena na Důl Schoeller v roce 1997 a ukončena v roce 2002
- Důl Jaroslav byl původně pojmenován pro ředitele Živnobanky Dr. Jaroslavu Preissovi
- nacházel se asi 1 km od silnice z Kamenných Žehrovic do Tuchlovic

Úkoly:

- 1) Vyhledejte s pomocí internetu místa, kde se nacházela nejvýznamnější důlní díla na Kladensku. Nakreslete jednoduchou mapku.
- 2) Co se většinou stalo s doly, na kterých byla ukončena těžba a byly uzavřeny?
- 3) Existují nějaké materiální doklady o existenci dolů na místech jejich někdejší existence?
- 4) Která důlní díla na Kladensku jsou v nějaké formě zachována? V jaké? Vyhledej případně s pomocí internetu.